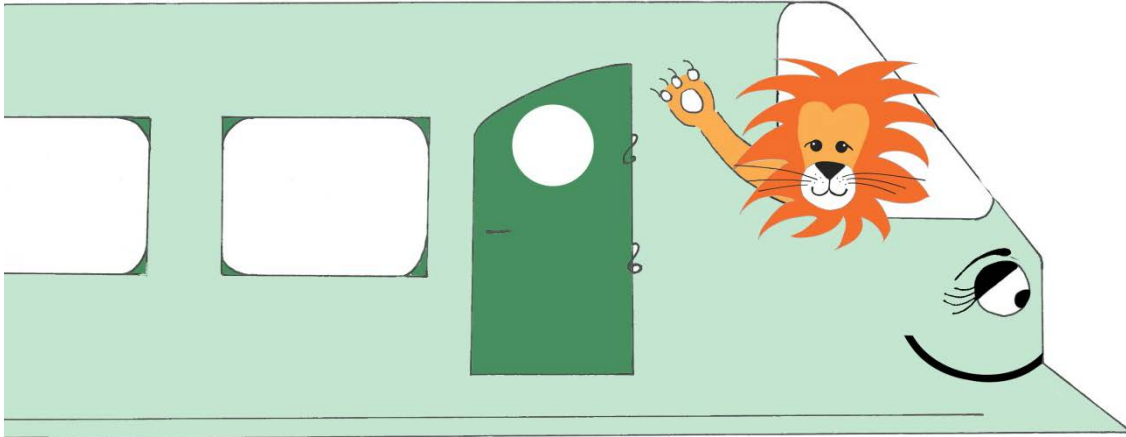

Lærerveiledning til “Løven Lukas og toget”

Forord

“Løven Lukas og toget” er utarbeidet for å snakke med barn om tog og sikkerhet. Vi har svært få jernbaneulykker i Norge, blant de absolutt laveste ulykkestallene i Europa, men det betyr ikke at vi kan lene oss tilbake og si at vi er gode nok. Vi har ingen å miste! Jernbaneverket jobber kontinuerlig for å forbedre sikkerheten på jernbanen, og det gjennomføres mange hundre små og store tiltak årlig. Holdningsskapende arbeid og Løven Lukas er en del av dette. Løven Lukas er en stor og mektig løve, og det eneste som gjør ham skikkelig redd er mennesker som ikke passer seg for toget.

Hensikten med “Løven Lukas og toget” er å lære barn å vise aktsomhet i trafikken og etablere samme sunne respekt for tog og jernbanespor som for biler og motorveier.

Jernbaneverket ønsker:

“At tog og sikkerhet blir en naturlig del av trafiksikkerhetsopplæringen i barnehager og skoler.”

“Løven Lukas og toget” består av historien om Løven Lukas og vennene hans i form av en presentasjon, et hefte i A5 format, oppgaver og et diplom.

Jernbaneverket er “Løven Lukas og toget” som et positivt tilskudd til trafikkopplæringen i småskolen. Lykke til med arbeidet!

Med vennlig hilsen,

Jernbaneverket

Innhold “Løven Lukas og toget”

“Løven Lukas og toget” består av historien om Lukas som er lokomotivfører. Han er veldig opptatt av sikkerhet og at mennesker må passe seg for toget. Historien er bygget opp av fargerike illustrasjoner og korte, enkle setninger.

Undervisningsopplegget består av:

- en presentasjon som inneholder selve historien om Løven Lukas
- et A5 hefte med historien og enkelte oppgaver
- oppgaver for ulike aldersnivåer
- diplom
- evalueringsskjema

Alt materialet er tilgjengelig på Jernbaneverkets webside: www.jernbaneverket.no/lukas. Hftet er gratis og blir tilsendt på forespørsel.

Tanken er at “Løven Lukas og toget” skal gjennomgås i plenum, enten ved bruk av presentasjonen på et lerret eller ved å gjennomføre en lesestund med heftene og at man snakker sammen om Løven Lukas og budskapet hans. Etter at historien har blitt presentert kan man fortsette med arbeidet ved å gjennomføre oppgaver. Tanken er at alle barna skal få et hefte hver slik at de kan ta det med hjem, og forhåpentligvis også snakke med dem hjemme om Løven Lukas’ budskap.

Hovedbudskapene til Løven Lukas

- **Vær forsiktig! Toget kommer fort og stille.**
Togene vi har i dag lager lite lyd slik at det kan være vanskelig å høre toget før det plutselig er der. Vær obs på at vindretning og vegetasjon eller snø kan isolere lyden slik at det blir enda vanskeligere å høre toget.
- **Toget er stort og tungt, og kan ikke stoppe for deg.**
Togets tyngde og hastighet påvirker togets evne til å stoppe, og det kan ta lang tid før toget står helt stille, opp til 1000 meter eller omtrent 10 fotballbaner. Det betyr at det er meget vanskelig for lokomotivføreren å stoppe selv om han umiddelbart drar i nødbremsen når han ser mennesker på skinnegangen. Toget har alltid forkjørsrett. Dette reguleres av veitrafikkloven.
- **Ikke lek på togstasjonen.**
Togstasjonen er ikke noen lekeplass. Ikke alle tog stopper på alle stasjoner slik at tog kan komme susende forbi i stor fart og farlige situasjoner kan oppstå dersom man er uoppmerksom. Det kan være vanskelig å komme seg opp på plattformen igjen dersom man havner nede på sporet. På stasjonen er det til tider mye folk, slik at det er best at man er rolig og oppmerksom når man venter på toget.
- **Vent bak den gule linja.**
Den gule linja på plattformene markerer en sikkerhetssone. For din egen sikkerhet, hold deg bak den gule linjen. Dette sparer også lokomotivføreren for unødvendig stress.
- **Stopp, se og lytt etter tog.**
Planoverganger er det eneste stedet du trygt kan krysse togsporet, men selv på en planovergang må man være oppmerksom på samme måte som når man benytter seg av et gangfelt. Det er viktig at man alltid er oppmerksom på lyd, lys og bomber. Kryss aldri en planovergang der bommene ligger nede eller er på vei ned. Det går flere tog enn det

som står i rutetabellen, det kan komme flere tog etter hverandre og dersom det er to spor kan det komme et tog på det andre sporet.

Bakgrunnsinformasjon om jernbanen

Vi er glade for at vi har så veldig få jernbaneulykker i Norge, men vi ser dessverre en god del nesten-ulykker. Nesten-ulykker er hendelser der ting kunne ha gått galt, men at det heldigvis gikk bra.

Eksempler på nesten-ulykker:

Barn løper foran toget. Barna kommer seg fra hendelsen helt fint, men det kunne ha gått veldig galt dersom en av dem for eksempel hadde snublet og falt.

En bilfører blir lei av å vente på toget ved en planovergang, og kjører sikksakk mellom bommene som er på vei ned eller ligger nede.

Slike hendelser ser vi dessverre altfor ofte. Ikke bare er slike hendelser veldig skumle fordi de kunne ha gått galt, men de setter også et skikkelig støkk i lokomotivføreren. Lokomotivføreren vet at tog er store og tunge, og at de har lang bremselengde. Dette gjør at det finnes få eller ingen muligheter å stoppe i tide dersom noen befinner seg på skinnegangen.

I Norge har vi mer enn 4 000 km jernbane. Jernbanen går gjennom bølgende landskap, store vidder, mørke skoger og tettbygde strøk, og for at vi skal ha mulighet til å krysse jernbanen på en trygg og sikker måte, finnes det omtrent 3 500 planoverganger i Norge. Det å reise med tog og frakte gods på jernbanen er både effektivt og miljøvennlig. Vi hadde en økning til 62 millioner reisende i 2013.

Selv om det ikke finnes tog i deres umiddelbare nærhet, vil det allikevel være nyttig å tilegne seg kunnskap om hvordan man trygt skal ferdes i nærheten av jernbanen. Norge har en mobil befolkning, og med 4 000 km jernbane er det sannsynlig at alle før eller senere kommer i kontakt med jernbanen. Da er det veldig fint om kunnskapen om hvordan man skal ivareta sin egen sikkerhet sitter i ryggmargen. Det er derfor det er Jernbaneverkets visjon "at tog og sikkerhet skal bli en naturlig del av trafikksikkerhetsopplæringen i barnehager og skoler".

Om holdningsskapende arbeid

Grunnen til at holdninger er viktig er at de kan påvirke atferd. Det er større sannsynlighet at man handler i henhold til sin holdning enn at man handler stikk i strid med den. For eksempel: Det er en mindre sannsynlighet for at en pasifist deltar i en voldshandling enn at en person med voldelige tendenser gjør det.

Jernbaneverket jobber kontinuerlig med å opprettholde og forbedre sikkerheten på jernbanen, men all verdens sikkerhetstiltak og systemer hjelper ikke dersom mennesker bevisst eller ubevisst velger ikke å ivareta sin egen sikkerhet. Vi installerer ikke lyd, lys og bomber på planoverganger for å passe på toget, men for å beskytte trafikantene. Når mennesker velger å ignorere slike sikkerhetssystemer og utsette seg selv, og potensielt andre, for fare er dette ofte et uttrykk for dårlige holdninger. Det er slike holdninger vi vil unngå og istedenfor påvirke slik at mennesker etablerer gode holdninger til sikkerhet ved jernbanen. Det sparer liv.

Jernbaneverket har spesiell fokus på barn i sitt holdningsskapende arbeid. Det er fordi barn er spesielt utsatte for å sette seg selv i risikofylte situasjoner fordi de ennå ikke har ervervet seg

samme evne som voksne til å evaluere risiko. En voksen vet av erfaring omtrent hvor lang tid det tar å krysse en vei slik at han kan gjøre en risikovurdering, bevisst eller ubevisst, på om han kommer over veien sikkert eller om han kommer til å befinne seg farlig nær bilen som kommer mot ham. Et barn har vanskeligere for å gjøre slike vurderinger.

Forskning viser at barn er mer påvirkelige enn voksne slik at det er lettere å nå frem til barn enn det er til voksne. I tillegg viser forskning at mye tidlig lærdom internaliseres, dvs. blir en intern del av deg slik at et budskap om å passe seg for toget blir en som en ryggmargrefleks, noe man ikke må bevisst vurderer, men handler helt automatisk. Vi har også stor tro på barn som ambassadører. Vi tror barna går hjem og forteller sine foresatte om hva de har lært på skolen, og at de ved å stille spørsmål og sette krav, kan påvirke voksne til å få et mer bevisst forhold til sikkerhet ved jernbanen.

Jernbaneverket har stor tro på holdningsskapende arbeid, og vi håper dere får en koselig stund sammen med Løven Lukas.

Kontaktperson:

Carin Pettersson,
kommunikasjonsrådgiver holdningsskapende arbeid
Jernbaneverket
E-post: cpe@jbv.no
Mobil: 93 63 63 97